

KOHTUOTSUS

EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Harju Maakohus
Kohtunik	Kristiina Kruusel
Otsuse tegemise aeg ja koht	19. jaanuar 2016, Tallinn, Tartu mnt kohtumaja
Tsiviilasja number	2-14-58645
Tsiviilasi	Sigula Küla Ühenduse hagi TARTU HOIU-LAENUÜHISTU vastu võlgnevuse 10 192,47 euro ja viivise saamiseks
Tsiviilasja hind	11 788,98 eurot
Menetlusosalised ja nende esindajad	Hageja Sigula Küla Ühendus (registrikood 80188816, asukoht Kruusaugu talu, Sigula küla, Kuusalu vald, 74625 Harju maakond) Hageja lepinguline esindaja vandeadvokaat Risto Käbi (Advokaadibüroo LEX 1, e-post risto@lex1.ee) Kostja TARTU HOIU-LAENUÜHISTU (registrikood 11319532, asukoht Raekoja plats 20, 51004 Tartu) Kostja seaduslik esindaja juhatuse liige Erki Pisuke (e-post erki.pisuke@yhistupank.ee)
Asja läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

- Hagi rahuldada.**
- Välja mõista TARTU HOIU-LAENUÜHISTULT Sigula Küla Ühenduse kasuks võlgnevus (põhinõue) 10 192,47 eurot ja seisuga 19. jaanuar 2016 sissenõutavaks muutunud viivis 1824,75 eurot.**
- Välja mõista TARTU HOIU-LAENUÜHISTULT Sigula Küla Ühenduse kasuks viivis protsendina põhinõudelt (10 192,47 eurolt) alates 20. jaanuarist 2016 kuni põhinõude täitmiseni võlaõigusseaduse (VÕS) § 113 lõike 1 teises lauses ettenähtud ulatuses.**

Menetluskulude jaotus ja väljamõistmine

1. Jätta menetluskulud TARTU HOIU-LAENUÜHISTU kanda.
2. Välja mõista TARTU HOIU-LAENUÜHISTULT Sigula Küla Ühenduse kasuks menetluskuludena riigilõiv 600 eurot ja õigusabikulud 3901,74 eurot.

Edasikaebamise kord

Pooled võivad esitada otsuse peale apellatsioonkaebuse 30 päeva jooksul alates otsuse kättetoimetamisest, kuid mitte hiljem kui viie kuu möödumisel esimese astme kohtu otsuse avalikult teatavakstegemisest. Ringkonnakohus võib apellatsioonkaebuse lahendada kirjalikus menetluses, kui kaebaja ei taotle selle lahendamist istungil.

Kohus selgitab, et vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 187 lg-le 6 peab seaduses sätestatud tähtaja järgimiseks menetlusabi taotleja tegema tähtaja kestel ka menetlustoimingut, mille tegemiseks ta menetlusabi taotleb, eelkõige esitama kaebuse. Kaebuse põhjendamiseks või riigilõivu tasumiseks või kaebuses esineva sellise puuduse kõrvaldamiseks, mis on seotud menetlusabi taotlemisega, annab kohus sellisel juhul mõistliku tähtaja pärast menetlusabi andmise taotluse lahendamist, kui nimetatud taotlus ei olnud esitatud põhjendamatult või tähtaja pikendamise eesmärgil. See ei välista menetlustähtaja ennistamist.

HAGEJA NÕUE JA PÕHJENDUSED

1. Sigula Küla Ühendus (hageja) esitas 07.10.2014 Harju Maakohtule hagi TARTU HOIU-LAENUÜHISTU (kostja) vastu, milles palus kostjalt enda kasuks välja mõista põhivõla 10 192,47 eurot, viivise kindlas summas kohtuotsuseni (06.10.2014 seisuga 765,82 eurot) ja VÕS § 113 lg 1 järgses määras alates kohtuotsuse tegemisest kuni põhivõla tasumiseni. Menetluskulud palus hageja jätta kostja kanda.

2. Hagiavalduse kohaselt väljastas kostja hagejale 07.09.2012 (dokumendis märgitud kuupäev 05.09.2012) garantiikirja seoses Sigula külamaja ehitamisega. Garantiikirja p-de 1 ja 2 järgi kohustus kostja tagama Nordic Engineering OÜ (praeguse ärinimega Pürksi projekt OÜ) ja Espak Ehitustööd OÜ (töövõtjad) kohustusi lepingu alusel, mis need 04.07.2012 sõlmisid hagejaga Sigula külamaja ehitamiseks ja muude sellega seotud tööde teostamiseks (leping). Garantiikirja p 2 järgi on garantii summaks maksimaalselt 10 192,47 eurot. Garantiikirja p 3 järgi pidi hageja garantiikirja alusel väljamakse saamiseks esitama kostjale kirjaliku nõude, milles on toodud taotletava väljamakse summa. Garantiikirjast ei tulene muid tingimusi, mis oleksid väljamakse tegemise eeldusteks. Garantiikirja p 4 järgi kohustus kostja kandma garantiikirja alusel tasumisele kuuluvad summad hagejale üle 30 päeva jooksul nõude saamisest. Seejuures loetakse nõue kättesaaduks, kui see on saadetud digitaalallkirjastatult kostja üldisel e-posti aadressil. Garantiikirja plank toob kostja e-posti aadressina info@yhstupank.ee. Garantiikirja p 5 järgi pidi garantiikiri jõustuma allkirjastamisest ja kehtima kuni töö vastuvõtmiseni hageja poolt. Garantiikirja kehtivuse lõpp on seotud vaid sellega, kas hageja on või ei ole tööd vastu võtnud. Garantiikiri ei räägi selle lõppemisest olukorras, kus töid küll ei ole vastu võetud, aga see on seotud tellija poolse tegevusetusega (sellist kostja väidetud tegevusetust hageja poolt ka esinenud ei ole). Garantiikirja lõppemist ei ole võimalik tõlgendada ka muul viisil, kui et selle lõpetab vaid tööde ühene vormikohane vastuvõtt hageja poolt.

09.10.2013 esitas hageja kostjale garantiikirja alusel digitaalallkirjastatud nõude täitmisgarantii väljamaksmiseks, saates selle e-posti aadressile info@yhistupank.ee. Hageja selgitas töövõtjate poolseid rikkumisi (sh lõpetamata tööd, mittenõuetekohased tööd, tähtaegade ületamine, tööd puudutavate dokumentide puudumine jne). Hageja nõudis kostjalt kogu garantiisumma, s.o 10 192,47 euro, väljamaksmist. 08.11.2013 vastuses keeldus kostja hagejale väljamakset tegemast ning leidis, et garantiikirja kehtivus on lõppenud. 15.11.2013 kirjaga esitas hageja korduva nõudeavalduse garantiikirjast tuleneva maksekohustuse täitmiseks kostja poolt. Hageja viitas, et kostja vastuväited ei tulene garantiikirjast ega võlaõigusseadusest ning seetõttu ei ole alust väljamaksmisest keeldumiseks. Hageja kinnitas, et töid ei ole lepingu alusel vastu võetud, kuna need on teostamata, teostatud ebakvaliteetselt jne. 20.11.2013 vastuses keeldus kostja jätkuvalt hagejale väljamakset tegemast. Kostja viitas, et Sigula külamajale on tema andmetel väljastatud kasutusluba (hageja viitab siinkohal Logmix Group OÜ 01.11.2013 koostatud dokumendile „Teostatud tööde ja objekti ekspertiis“) ja ajakirjanduse andmetel on külamaja kasutusse võetud (mis viitab tööde lõpetamisele). Logmix Group OÜ nn „ekspertiis“ ei vastanud ekspertiisi nõuetele, sh oli tehtud erapoolikult (töövõtjate tellimusel) ettevõtte poolt, millel puudub majandustegevuse registris mistahes registreering ning isikute poolt, kellel puudub nõutav asjatundlikkus ja kvalifikatsioon. Kostja ei väitnud isegi, et tööd oleks hageja poolt vastu võetud, kuid leidis, et hageja keeldub tööde vastu võtmisest selleks alust omamata.

22.11.2013 saatis hageja kostja 20.11.2013 kirjale vastuse, milles lükkas ümber väited ja eeldused, millele kostja rajas väljamaksest keeldumise. Töö eesmärgiks olevale hoonele on väljastatud vaid tingimuslik kasutusluba (tingimusega, et seal olevad puudused kõrvaldatakse töövõtjate poolt). Puudustega hoone kasutamine on olnud hagejale paratamatu ja sellest ei saa järeldada lepingust tulenevate tööde nõuetekohast lõpetamist. Hageja viitas lepingu p-le 9.3.3, mille kohaselt ei käsitleta Sigula külamaja kasutusse võtmist tööde vastuvõtmisena hageja poolt. 28.11.2013 vastuses hagejale leidis kostja, et kokkuleppelist lahendust ei ole ja asi tuleb lahendada kohtus. Kostja ei ole mitte ühelgi korral ilmutanud mistahes huvi hagejalt töövõttu puudutavate andmete, dokumentide, seisukohtade saamiseks, et kasvõi vormiliselt kuulata mõlemad vaidluse pooled (st töövõtjad ja hageja) ära ja otsustada tasakaalustatud info põhjal. Kostja on lähtunud ainult töövõtjatelt saadud ja ise internetist kogutud infost. Üheks põhjuseks, miks eelistatakse töövõtjate huve, võib olla asjaolu, et üks töövõtjatest - Nordic Engineering OÜ - on kostja liige.

Lepingu alusel ehitatava Sigula külamaja omanikujärelevalvet teostav PP Ehitusjärelevalve OÜ Peeter Piirsalu isikus on 09.12.2013 koostanud mahuka kokkuvõtte puudustest, mis lepingu täitmisega seoses endiselt esinevad. Töövõtjate ja hageja vaheline suhtlus seoses lepingust tulenevate tööde lõpetamise ja parandamisega on jätkunud ka 2014. a. Nordic Engineering OÜ juhatus liige Valev Plato kirjutas 25.02.2014 hagejale e-kirja, milles tegi ettepanekuid seoses töödes puuduste kõrvaldamisega. Kui kostja arvates olid tööd nõuetekohaselt teostatud ja vastu võetud, ei oleks võimalik töövõtjatel kirjeldada oma e-kirjas täiendavaid töid, mida nad oleksid valmis tegema. Nõuetekohaste tööde parandamine või tegemine ei saanuks olla diskussiooni objektiks.

Arvestades nõude esitamise aega (09.10.2013), tuli kostjal garantiikirja järgne summa tasuda hiljemalt 08.11.2013. Alates 09.11.2013 on kostja hageja ees maksmisega viivituses.

3. Logmix Group OÜ 01.11.2013 dokument pealkirjaga teostatud tööde ja objekti ekspertiis ei tõenda kostja vastuväidete aluseks olevaid asjaolusid. Hagejale saadeti nimetatud dokument juba 02.10.2013, mistõttu on võimatu, et ekspertiisiakt koostati alles 01.11.2013 ja „teostus“ toimus 25.10.2013. Nn eksperdiarvamus ei ole seega tõene isegi küsimuses, millal see

väljastati. Avades PDF-lugejas kostja esitatud dokumendi andmed, võib samuti veenduda, et see on loodud Rain Jungi poolt ja loomise kuupäevaks on 02.10.2013. Ekspertiis ei vasta ka olulises osas nõuetele, mida ekspertiisidele tavaliselt esitatakse, rääkimata vastavusest Majandus- ja kommunikatsiooniministri 20.02.2012 määrusele nr 15 „Ehitise ekspertiisi tegemise kord“. Logmix Group OÜ ekspertiis viidi läbi hagejat sellesse kaasamata. Ka see väga oluliste puudustega „ekspertiis“ leiab, et töövõtja poolsed vaegtööd esinevad. Töövõtulepingu p 9.4.2 kohaselt oli hagejal õigus keelduda võtmast vastu lepingu ja selle osaks olevate dokumentidega vastuolus olevaid töid. Tegu on täiesti tavapärase tingimusega ehituse töövõtulepingutes. Seega tuginedes nn ekspertiisile, sai kostja teha vaid ühe järelduse: kuna puudusi esineb, on hagejal alus keelduda tööde vastu võtmisest, garantii kehtib ja tuleb vastavalt esitatud nõudele välja maksta.

Ehitusseaduse (EhS) § 41 lg 1 p-des 1 ja 2 (kuni 30.06.2014 kehtinud redaktsioonis) esitatud nõuded ei ole alternatiivid, vaid samaaegselt nõutavad tingimused. Seega välistab vastava registreeringu puudumine selgelt õiguse ekspertiisi teostada. Lisaks ei ole kostja tõestanud, et ekspertiisi teostanud äriühingul on vastav õigussuhe EhS §-s 47 nimetatud pädeva isikuga, sh et vastav isik on pädev avaldama arvamust küttesüsteemi, ventilatsiooni ja ehitusprojekti kohta, mitte ainult üldehituslikes küsimustes. EhS § 41 lg 1 p-s 2 toodud tingimus on seega samuti täitmata. Kostja nähtavasti on oma arutlustes aluseks võtnud EhS kehtiva redaktsiooni, arvestamata aega, mil „ekspertiis“ teostati.

Advokaadibüroo VARUL 23.10.2013 kiri ei tõenda kostja vastuväidete aluseks olevaid asjaolusid. Advokaadibüroode oskusteave on üldiselt teadaolevalt õiguslikku, mitte ehitustehnilist laadi. Advokaadid tuginevad oma töös ehitustehnilist laadi küsimustes ehitusasjatundjate loodavale infole (nt nõuetekohane eksperdiarvamus), mitte ei loo seda ise. Samas tõendab vastav kiri asjaolusid, et kostja pidi teadma, et tööd on hageja poolt vastu võtmata, esineb vaidlus (kaasati advokaat) ja projekti venimine võib kaasa tuua probleeme PRIA finantseeringuga.

Harju Maakohtus hageja vastu alustatud tsiviilasjas nr 2-13-51968 on 24.01.2014 määrusega jäetud hagi läbi vaatamata.

Hageja ja töövõtjate suhtlus 2014. a kinnitab, et ei esine asjaolu (tööde vastuvõtt või nende vastuvõtmise kohustuse olemasolu hagejal), millele kostja oma vastuväited rajab. Kostja poolt tehtud valik rajada oma otsustused vaid ühe poole esitatud infole (tingimustes, kus tal oli olemas hageja esitatud info ja piisav alus kahelda tööde vastuvõtmises või valmiduses), on kostja enda risk ja vastutus. Samuti asjaolu, et kostja on Nordic Engineering OÜ tellimusel 23.08.2013 väljastanud uue garantiikirja, ei oma mingit tähendust hageja suhtes.

4. Töö vastuvõtmisel on lepingus kindel tähendus, mis ei haaku kostja käsitlemustega. Leping ei viita, et „töö vastuvõtmisel“ oleks garantii kehtivuse tingimusest muust lepingust erinev tähendus, samuti ei viita sellele garantii enda tekst. Kui kostja soovis ette näha oma garantiid lõppemise osas töövõtulepingust erinevaid tingimusi, tulnuks seda garantiikirjas selgelt osundada. Hagejal puudus garantii sõnastust arvestades igasugune põhjus karta, et see ei ole kostja poolt väljastatud tahtega saavutada vastavus töövõtulepingus garantiile esitatud tingimustega. Garantii oli antud lepingu alusel ja seal toodud töövõtjate kohustuste tagamiseks, mis eeldab garantii regulatsiooni kooskõla töövõtulepinguga. Garantii kiri oli koostatud ja väljastatud kostja poolt ning ka seetõttu kannab eeskätt kostja riski, kui see on sõnastatud talle ebasoodsalt, ebaselgelt vms. Kuna poolte kokkulepe peegeldab nende selget tahet ehituse töövõtulepingute üldtingimuste (ETÜ 2005) p 90 viimase lause tervikuna

välistamiseks, on välistatud VÕS § 638 kohaldamine nn vaikiva vastuvõtmise õigusliku alusena. Kui tahe on välistada ETÜ 2005 p 90 viimases lauses sisalduv ja see hõlmab endas ka VÕS § 638 sisu, puuduks loogika ja järjekindlus kostja käsitluses, et hageja jaoks küll ei sobinud ETÜ 2005 p 90 viimane lause kokkuleppe tingimusena tervikuna, kuid aktsepteeritav on samasisuline õiguslik tagajärg tulenevalt VÕS §-st 638.

KOSTJA VASTUVÄITED

5. Kostja ei tunnistanud hagi ja palus jätta selle rahuldamata. Menetluskulud palus kostja jätta poolte endi kanda.

6. Kostja ei nõustu hageja esitatud hinnanguga Logmix Group OÜ 01.11.2013 ekspertiisile. Ehitusekspertiisiks ei ole vaja majandustegevuse registri registreeringut, viidates EHS § 41 lg-le 1. Kostjal ei olnud põhjust jätta tähelepanuta temale töövõtja poolt esitatud ekspertiisi, mille kohaselt oli hoone ehitatud vastavalt projektile. Ekspertiis viitab küll mõningatele vaegtöödele, kuid nende teostamise vajadus ei andnud ekspertiisist tulenevalt alust uskuda töö kui terviku mittevastavusele ehituslepingule. VÕS § 638 kohaselt on tellija kohustatud valmis töö vastu võtma, kui töö üleandmine oli kokku lepitud või kui see on töö omadustest tulenevalt tavaline. Töö loetakse vastuvõetuks ka juhul, kui tellija alusetult ei võta valmis tööd vastu talle selleks töövõtja poolt antud mõistliku tähtaja jooksul. Üksnes asjaolu, et ei ole vormistatud tööde üleandmise-vastuvõtmise akti, ei välista tööde vastuvõetuks lugemist. Vaidlusaluse garantiikirja eesmärgiks ei olnud võimaldada selle tähtaja lõputut edasilükkamist garanti saaja poolt. Kui garantiikirja alusel väljamakse tegemise eelduseks oleks olnud üksnes tööde lõppakt/vastuvõtmise-üleandmise akt, siis oleks garantiikiri ka seda sätestanud. Garantiikirja sõnastus jätab võimaluse tuvastada tööde vastuvõtmine ka muul viisil kui tööde lõppakti/vastuvõtmise-üleandmise akti alusel.

Põhjust uskuda tööde vastuvõetuks lugemist ja garanti väljamakse nõude tähtaja möödumist andsid kostjale ka Advokaadibüroo VARUL kiri hagejale. Töövõtja teavitas kostjat hageja vastu hagi esitamist (Elkoset OÜ kaudu, kellele töövõtja oma nõuded loovutanud oli). Samuti on kostja Nordic Engineering OÜ tellimusel 23.08.2013 väljastanud hageja kasuks Sigula külamaja ehituslepingust tulenevate töövõtjate garantiiaegsete kohustuste tagamiseks. Ehituslepingu järgne garantiiperiood saab alata pärast ehitustegevuse sisulist lõppu, mil ehitustööd saab lugeda vastuvõetuks (hoolimata pisiparandustööde tegemise vajadusest). Kostja pidas ja peab senini heausklikult piisavaks temale esitatud tõendeid, mis viitavad töövõtulepingu alusel tööde vastuvõetuks lugemisele. Hageja väited kostja erapooletuse ja informatsiooni valikulisuse kohta on põhjendamatud. Kostja on garanti väljamakse üle otsustamisel võtnud arvesse nii hageja kui töövõtja selgitusi. Liikmelisus Tartu Hoiu-laenuühistus on vastavalt hoiu-laenuühistu seadusele kohustuslik, kui soovitakse tarbida hoiu-laenuühistu teenuseid. Garantiide väljastamine on üks selliseid teenuseid, mida kostja poleks Nordic Engineering OÜ-le saanud osutada, kui viimane ei oleks olnud kostja liige. Hageja viited, et töövõtjate ja hageja vaheline suhtlus seoses lepingust tulenevate tööde lõpetamise ja parandamisega on jätkunud ka 2014. a, ei oma käesolevas asjas tähtsust. Kostja on garanti väljamaksest keeldumisel tuginenud tõenditele ning ei ole olnud teadlik hageja suhtlusest töövõtja ja hageja vahel.

7. Garantiikirja p-s 5 on kokku lepitud garantiikirja kehtimise aeg kuni töö vastuvõtmiseni garanti saaja (hageja) poolt. Kostja eesmärk ei olnud garanti väljastamisel seada selle kehtivus sõltuvusse üksnes garanti saaja (hageja) tegevusest või suvast. Garanti eesmärk ei ole võimaldada garanti saajal garanti kehtivust tööde vastuvõtmise akti allkirjastamisest põhjendamatu keeldumisega venitada ja garantiikirja sisuliselt tähtajatuks muuta. Seetõttu

tuleks vaidlusalust garantiikirja tõlgendada selliselt, et „tööde vastuvõtmine“ ei tähenda üksnes konkreetse dokumendi allkirjastamist, vaid ka tööde vastuvõetuks lugemist olukorras, kus garantii saaja on põhjendamatult keeldunud töid vastuvõtmast. Käesoleva hagi rahuldamise aluseks ei saa olla pelgalt asjaolu, et hageja ja töövõtja vahel polnud sõlmitud töövõtulepingu kohast tööde lõplikku üleandmise-vastuvõtmise akti.

Hageja ja töövõtjad ei leppinud kokku mitte VÕS § 638, vaid ETÜ 2005 üldtingimuste p 90 viimase lause kohaldamata jätmises. VÕS § 638 ja ETÜ 2005 p 90 viimase lause sõnastus erinevad üksteisest märgatavalt. Nimelt sisaldab ETÜ 2005 p 90 ka järgmist tingimust: „Lepingu objektiks olev töö loetakse vastuvõetuks ka juhtudel [...] kui tellija on asunud ehitist või selle osa kasutama“. VÕS § 638 seda täiendavat tingimust töö vastuvõetuks lugemisel ette ei näe. Hageja ja töövõtjate vahelise töövõtulepingu vastava sätte eesmärk oli välistada olukord, kus töö loetakse vastuvõetuks ehitise või selle osa kasutamise korral. Seega ei välistanud töövõtuleping VÕS § 638 kohaldamist. Kui pooltel oleks selline tahe olnud, siis oleks see töövõtulepingus vastavalt kokku lepitud. Kuna pooled VÕS § 638 kohaldamist sõnaselgelt ei välistanud, siis oli võimalik ka tööde „vaikimisi“ vastuvõetuks lugemine.

KOHTU PÕHJENDUSED

8. Kohus leiab, et hagi kuulub rahuldamisele.

9. Hageja (garantii saaja) on esitanud nõude kostja (garantii andja) vastu garantiikirjast tuleneva kohustuse täitmiseks. See nõue võiks kuuluda rahuldamisele VÕS § 108 lg 1 alusel, millest tuleneb, et kui võlgnik rikub raha maksmise kohustust, võib võlausaldaja nõuda selle täitmist. Sellise nõude rahuldamise esmaseks eelduseks on kehtivast võlasuhtest tuleneva kohustuse olemasolu, mis on jäänud täitmata või mida ei ole kohaselt täidetud, st see on muutunud sissenõutavaks. Viivise nõudmiseks annab aluse VÕS § 113 lg 1 esimene lause, mille kohaselt võib võlausaldaja nõuda võlgnikult viivise tasumist, arvates kohustuse sissenõutavaks muutumisest kuni kohase täitmiseni.

10. Pooled ei vaidle järgmiste oluliste asjaolude üle:

- 04.07.2012 sõlmisid hageja (tellija) ning Nordic Engineering OÜ (praeguse ärinimega Pürksi projekt OÜ) ja Espak Ehitustööd OÜ (töövõtjad) ehituse töövõtulepingu (leping), mille objektiks oli Sigula külamaja ehitustööd ning muud lepingus kirjeldatud tööd või ette nähtud tööd, samuti ehitustöödega seotud ning nendest tulenevad tööd ja toimingud kuni ehitise täieliku valmimiseni ning ehitise üleandmiseni töövõtjate poolt ja ehitustööde lõpliku vastuvõtmiseni tellija poolt (töö) arvestades ehitusobjekti seisukorda lepingu sõlmimise hetkel;
- 07.09.2012 (dokumendis märgitud kuupäev 05.09.2012) väljastas kostja hagejale garantiikirja seoses Sigula külamaja ehitamisega, mille p-de 1 ja 2 järgi kohustus kostja tagama töövõtjate kohustusi 04.07.2012 lepingu alusel;
- garantiikirja p 2 järgi on garantii summaks maksimaalselt 10 192,47 eurot;
- garantiikirja p 3 järgi pidi hageja garantiikirja alusel väljamakse saamiseks esitama kostjale kirjaliku nõude, milles on toodud taotletava väljamakse summa;
- garantiikirja p 4 järgi kohustus kostja kandma garantiikirja alusel tasumisele kuuluvad summad hagejale üle 30 päeva jooksul nõude saamisest. Seejuures loetakse nõue kättesaaduks, kui see on saadetud digitaalallkirjastatult kostja üldisel e-posti aadressil. Garantiikirja plank toob kostja e-posti aadressina info@yhistupank.ee;
- garantiikirja p 5 järgi pidi garantiikiri jõustuma allkirjastamisest ja kehtima kuni töö vastuvõtmiseni hageja poolt;

- 09.10.2013 esitas hageja kostjale garantiikirja alusel digitaalallkirjastatud nõude täitmisgarantii väljamaksmiseks, saates selle e-posti aadressile info@yhistupank.ee ning nõudes kostjalt kogu garantiisumma (10 192,47 eurot) väljamaksmist ja esitades oma pangakonto numbri, kuhu makse teostada;
- kostja on keeldunud hagejale väljamakset tegemast.

11. Pooled vaidlevad selle üle, kas kostjal kui garantii andjal on garantiikirjast tulenev kohustus või on see lõppenud, sest hageja ei ole garantii saajana esitanud kostjale garantiikirjast tulenevat täitmisnõuet enne garantiikirjas sätestatud garantiitähtaja lõppu (enne hageja poolt nõude esitamist sai lugeda töö vastuvõetuks). Iseenesest ei vaidle pooled selle üle, et hageja ei ole võtnud tööd vastu.

12. VÕS § 155 lg 1 järgi võib isik (garantii andja) majandus- või kutsetegevuses võtta lepinguga võlausaldaja suhtes kohustuse (garantii), et ta täidab võlausaldaja nõudel garantiist tuleneva kohustuse. Tulenevalt VÕS § 155 lg-st 2 ei sõltu garantii andja garantiist tulenev kohustus võlausaldaja ees sellega tagatavast võlgniku kohustusest ega selle kohustuse kehtivusest, isegi kui garantiis sisaldub viide sellele kohustusele. Kohus selgitab, et garantii on oma olemuselt mitteaktseessorne kohustus ehk sõltumatu garantiiga tagatavast kohustusest. Seega on garantii andnud isik (kostja) kohustatud täitma garantiikirjast tuleneva kohustuse garantiikirjas sätestatud eeldustel hoolimata sellest, kas garantii saaja (hageja) ja garantii tellija (Nordic Engineering OÜ) vahel on nõue (vaidlus) tekkinud.

13. Kostja saab VÕS § 155 lg 3 järgi esitada hageja vastu üksnes garantiist tulenevaid vastuväiteid (vt ka Riigikohtu 30.05.2013 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-34-13, p 11 ja 16). Garantil on üldjuhul õigus esitada võlausaldajale kas garantiilepingust tulenevad vastuväited (sh garantiilepingu kehtetuse vastuväide) või esitada garantiiga võlausaldajale antud abstraktse nõudeõiguse tagasisaamiseks hagi VÕS § 1028 jj alusel juhul, kui garantiiga tagatavat kohustust ei olnud või see langes hiljem ära (vt Riigikohtu 05.11.2008 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-89-08, p 13). Seega ei ole kostjal võimalik esitada VÕS § 155 lg 2 järgi garantiiga tagatavast kohustusest (töövõtulepingust) tulenevaid või sellega seotud vastuväiteid (vt ka Riigikohtu 16.05.2012 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-49-12, p 10).

Samuti on Riigikohus asunud seisukohale, et üksnes nõudegarantii lepingule tuginemine ei ole lubatud juhul, kui see tähendaks õiguste kuritarvitamist ning rikuks heas usus käitumise põhimõtet (vt tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 138 lg-d 1 ja 2 ja VÕS § 6 lg 1). Seejuures peab garantii saaja õiguste kuritarvitamine olema selgelt äratuntav ja kindlaks tehtav (vt Riigikohtu 16.05.2012 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-49-12, p 11).

14. Garantiikiri ja sellest tulenevad nõuded on täielikult sõltumatud sellest lepingust, millest tulenevaid kohutusi ta tagab. Garantiikirja ei saa seejuures tagasi võtta ega tühistada ega keelduda garantii andmise aluseks oleva lepingu rikkumisele tuginedes selle täitmisest (vt ka Riigikohtu 11.02.2003 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-9-03, p 31). Lisaks eeltoodule on Riigikohus 06.10.2010 tsiviilasjas nr 3-2-1-73-10 tehtud otsuse p-s 34 märkinud, et garantiikohustuse andmine ja kehtivus ei sõltu töövõtulepingust ning selle täitmisest ei või töövõtja keelduda VÕS § 111 lg-le 1 tuginedes.

15. Lepingu tõlgendamise reeglid on sätestatud VÕS §-s 29. VÕS § 29 lg 1 järgi tuleb lepingu tõlgendamisel lähtuda lepingupoolte ühisest tegelikust tahtest. Juhul kui ei ole võimalik kindlaks teha poolte ühist tahet, tuleb lähtuda VÕS § 29 lg-st 3, millest tuleneb, et kui üks lepingupool mõistis lepingutingimust teatud tähenduses ja kui teine lepingupool lepingu

sõlmimise ajal seda tähendust teadis või pidi teadma, siis tõlgendatakse lepingutingimust selliselt, nagu esimene pool seda mõistis. Juhul kui lepingut ei saa tõlgendada VÕS § 29 lg 1 ega lg 3 järgi, tuleb lepingut VÕS § 29 lg 4 kohaselt tõlgendada nii, nagu lepingupooltega sarnane isik seda samadel asjaoludel pidi mõistma (vt nt Riigikohtu 11.04.2009 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-44-09, p 11). Lepingu VÕS § 29 lg 4 kohane tõlgendamine tähendab lepingu objektiivset tõlgendamist mõistliku isiku positsioonilt, kes lähtub mõlema lepingupoolte arusaamadest. Objektiivsel tõlgendamisel tuleb arvestada VÕS § 29 lg 5 p-des 4-6 märgitud asjaoludega (vt nt Riigikohtu 18.06.2008 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-45-08, p 12).

Milline oli lepingupoolte ühine tegelik tahe, peab tõendama TsMS § 230 lg 1 järgi pool, kes sellele tugineb. Seega tuli kostjal tõendada garantiikirja kehtivuse lõppemist (tööde vastuvõtmist hageja poolt). Kohus on pooltele korduvalt tõendamiskoormist selgitanud (vt I kd, tl 191-192; II kd, tl 30, 55-56).

16. Garantiikirja p 5 järgi kehtib garantiikiri kuni töö vastuvõtmiseni garantii saaja (hageja) poolt, hiljemalt millisel kuupäeval saab hageja kostjale nõude esitada. Kostja tõlgendab garantiikirja p 5 selliselt, et see annab aluse garantii lugeda lõppenuks ka siis, kui hageja ei võta tööd vastu, kuid on kohustatud seda tegema (st tööd saab lugeda vastuvõetuks). Kostja põhjendab oma seisukohta asjaoluga, et vastasel juhul võiks mõni pahatahtlik garantii saaja oma alusetu keeldumisega dokumendi allkirjastamisest garantii tähtaega oma suva järgi venitada ning garantiikirja eesmärk ei olnud võimaldada selle tähtaja lõputut edasilükkamist garantii saaja poolt. Hageja tõlgenduse kohaselt on garantiikirja kehtivuse lõpp seotud vaid sellega, kas hageja on või ei ole tööd vastu võtnud. Hageja on välja toonud, et tema huvi garantii saajana oli saavutada töövõtugarantii kehtivus kuni tööd on valmis ja vastu võetud.

17. Nõutava garantii tingimused olid kokku lepitud juba lepingu p-s 12.1, mille kohaselt pidi täitmistagatis kehtima alates töö teostamise algusest ja olema jõus kuni töö vastuvõtmiseni tellija (hageja) poolt. Garantiikirja p-st 1 nähtuvalt oli kostja teadlik, et hageja ja töövõtjad on sõlminud 04.07.2012 ehituse töövõtulepingu ning lepingu kohaselt oli garantii tellija (Nordic Engineering OÜ, praeguse ärinimega Pürksi projekt OÜ) kohustatud esitama garantii saajale (hagejale) garantii tellija lepingust tulenevate kohustuste täitmise tagamiseks garantii (täitmistagatis). Garantiikirja p 2 järgi garanteerib garant (kostja) garantii saajale (hageja) garantiikirja p-s 1 nimetatud lepingust tulenevate kohustuste täitmise tagamiseks kuni 10 192,47 euro suuruse summa tasumise garantiikirjas toodud tingimustel.

Kohtu hinnangul on pooled garantiikirja p-s 5 selgelt kokku leppinud garantiikirja kehtimise ajas kuni töö vastuvõtmiseni garantii saaja (hageja) poolt. Garantiikirja p 5 sellist tõlgendust toetavad mh ka lepingu p-d 7.2, 9.3.3, 9.4.2 ja 11.1.

18. Kostja seisukoha järgi tuleks garantiikirja vaidlusalust p 5 tõlgendada selliselt, et „tööde vastuvõtmine“ ei tähenda üksnes konkreetse dokumendi allkirjastamist, vaid ka tööde vastuvõetuks lugemist olukorras, kus garantii saaja on põhjendamatult keeldunud töid vastuvõtmast. Kohtu arvates jätab kostja aga tähelepanuta, et mitte tööde üleandmise-vastuvõtmise akti vormistamata jätmine ei ole takistuseks töö vastuvõtmisel, vaid hageja on välja toonud, et tööde valmidus ei võimalda lugeda tööd valminuks ja lepingust tulenevaid töövõtjate kohustusi täidetuks. Seejuures ei saa olla käesoleva vaidluse esemeks töövõtjate poolt tehtud tööde nõuetekohase valmiduse tuvastamine, et saaks lugeda tööd vastuvõetuks. Ka ülalviidatud lepingu p 7.2 sätestab, et tööde üleandmise vastuvõtmise akti allkirjastamise aluseks on erinevalt ehituse ETÜ 2005 tööde lõplik vormistamine ja p 9.4.2 järgi on tellijal (hagejal) õigus keelduda põhjendatult tööde vastuvõtmisest. Lepingu p 9.3.3 alusel kohustub

tellija (hageja) vastu võtma lepingule, ehitusprojektile, Eesti Vabariigi seadusandlusele, kehtestatud kvaliteedinõuetele, ehituseeskirjadele, -standarditele ning -normatiividele vastavad valmis tööd. Samas lepingupunktis on pooled (hageja ja töövõtjad) kokku leppinud, et ETÜ 2005 p 90 viimast lauset (s.o lepingu objektiks olev töö loetakse vastuvõetuks ka juhudel, kui tellija ei võta alusetult valmis tööd töövõtja antud mõistliku tähtaja jooksul vastu või kui tellija on asunud ehitist või selle osa kasutama) ei kohaldata. Seejuures on lepingu p-s 11.1 pooled (hageja ja töövõtjad) ka kokku leppinud, et kui nad ei jõua kokkuleppele töödes puuduste olemasolu või puudumise osas, peatatakse vastava akti allakirjutamine kuni vaidluse lahendamiseni lepingus sätestatud korras.

19. Kostja on soovinud käesolevas menetluses välja selgitada seda, kas hageja sai 09.10.2013 garantii väljamakse nõude esitamise aja seisuga Sigula külamaja ehituslepingu alusel tehtud tööd vastuvõetuks lugeda (ja garantiikirja kehtivuse lõppenuks pidada) ehk sisuliselt soovis kostja välja selgitada tehtud tööde nõuetekohast valmidust, viidates VÕS §-le 638.

Tellija on VÕS § 638 esimese lause järgi kohustatud valmis töö vastu võtma, kui töö üleandmine oli kokku lepitud või kui see on töö omadustest tulenevalt tavaline. Sama paragrahvi teise lause järgi loetakse töö vastuvõetuks ka juhul, kui tellija alusetult ei võta valmis tööd vastu talle selleks töövõtja antud mõistliku tähtaja jooksul. Selleks, et tellija saaks lugeda tööd vastuvõtmiseks VÕS § 638 teise lause kohaselt, peab töövõtja tõendama, et ta on lepingujärgse töö valmis teinud ja andnud tellijale töö vastuvõtmiseks mõistliku täiendava tähtaja. Kuna töövõtja peab VÕS § 638 teise lause järgi tõendama, et tellija keeldus tööd vastu võtmast alusetult, peab ta tõendama ka selle, et vastuvõtmiseks esitatud töö on lepingukohane (vt ka nt Riigikohtu 02.03.2015 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-145-14, p 19; 28.10.2008 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-80-08, p 22). Selliselt ei saa kostja garantii andjana käesolevas menetluses asuda lahendama hageja ja töövõtjate vahelist vaidlust, eriti veel olukorras, kus töövõtjad ei ole menetlusosalisteks. Kohus on kostjale korduvalt selgitanud, et vaidlus tööde valmiduse osas saab olla üksnes töövõtulepingu poolte vahel, millesse kostja garantiilandjana sekkuda ei saa (vt II kd, tl 30 ja 56).

20. Eeltoodut arvestades ei nõustu kohus kostja seisukohaga, mis viitab hageja pahatahtlikkusele. Hea usu põhimõttega kooskõlas ei saa olla garantiikirjaga soodustatud isiku käitumine nt juhul, kui ta tugineb üksnes oma formaalsele õiguslikule positsioonile ja nõuab garandilt maksmist, vaatamata sellele, et ta teab, et garantiiga tagatud kohustust tegelikult ei ole. Vältimaks garantii funktsiooni mitteaktseorsoorse tagatisena õiguskäibes kahjustamist, peab garantii saaja õiguste kuritarvitamine olema selgelt äratuntav ja kindlaks tehtav. Tagatava kohustuse puudumist saab põhistada nt jõustunud kohtu- või vahekohtu lahendiga või poolte kokkuleppega võlasuhte lõpetamise kohta. Tõendid, mis nii õiguslikust seisukohast kui ka objektiivsetest asjaoludest tulenevalt jätavad siiski üles kahtluse või nõuavad täiendavat hindamist, ei ole õiguste kuritarvitamise vastuväite esitamiseks sobivad (vt ka Riigikohtu 16.05.2012 otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-49-12, p 11). Asjas ei ole tuvastamist leidnud, et hageja oleks oma õiguslikku positsiooni kasutanud pahatahtlikult.

21. Lisaks on asjas esitatud tõendeid, millest saab järeldada, et vähemalt osad tööd on töövõtjate poolt nõuetekohaselt teostamata, mis näitab, et hageja ei nõua pahatahtlikult garantiikirjast tuleneva kohustuse täitmist kostjalt (vt nt I kd, tl 49, 120, 128-133, 180-183). Kohus ei pea vajalikuks rohkem nendel tõenditel peatuda ega analüüsida kostja poolt esitatud ekspertiisi (I kd, tl 166-168) vastavust seaduse nõuetele, kuivõrd kostja poolt sellega tõendada soovitatav asjaolu ei kuulu käesoleva menetluse tõendamisesemesse. Advokaadibüroo VARUL 23.10.2013 kiri (I kd, tl 154-157) ei tõenda küll kostja väidete aluseks olevaid asjaolusid, kuid

tõendab, et kostja pidi teadma, et tööd on hageja poolt vastu võtmata. Asjaolu, et kostja on Nordic Engineering OÜ tellimusel väidetavalt väljastanud uue garantiikirja, ei oma käesoleva asja lahendamisel tähtsust.

22. Seoses kostja poolt korduvalt taotletud ehitusekspertiisi läbiviimise osas märgib kohus täiendavalt järgmist (vt ka 20.05.2015 ja 03.11.2015 kohtumäärused; II kd, tl 26-31 ja 51-56). TsMS § 293 lg 1 järgi on kohtul õigus küsida eksperdi arvamust asjas tähtsate ja eriteadmisi nõudvate asjaolude selgitamiseks ning õigusküsimustes võib kohus küsida eksperdi arvamust väljaspool Eesti Vabariiki kehtiva õiguse, rahvusvahelise õiguse või tavaõiguse väljaselgitamiseks. Nimetatud sättest tulenevalt ei saa ainult eksperdiarvamusega tõendada pooltevaheliste võimalike õiguslike suhete olemasolu või puudumist. Eksperdiarvamusel, nii nagu igal teiselgi tõendil, ei ole kohtu jaoks ette kindlaksmääratud jõudu, kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti, ning kohus peab eksperdiarvamust hindama seadusest juhindudes igakülgsest, täielikult ja objektiivselt kõrvuti teiste tõenditega (TsMS § 232 lg 1). Kohus on seisukohal, et kostja poolt ekspertiisiga tõendada soovitud asjaolu tuleb tuvastada hageja ja töövõtjate vahelises vaidluses. Kostja ongi menetluses väitnud, et töövõtja (Elkoset OÜ kaudu, kellele töövõtja oma nõuded loovutanud oli) esitas hageja vastu hagi 15 910,53 euro väljamõistmiseks ja garantiid väljanõudmise õiguse puudumise tuvastamiseks (tsiviilasi nr 2-13-51968). Kostja poolt viidatud hageja vastu esitatud hagi tsiviilasjas nr 2-13-51968 on aga kohtu poolt 24.01.2014 määrusega jäetud läbi vaatamata TsMS § 423 lg 2 p 2 alusel, sest Lighting Management OÜ (endine Elkoset OÜ) ei esitanud tõendeid nõudeõiguse olemasolu kohta (vt I kd, tl 177-179).

23. Kuivõrd garantiikirjas sätestatud tingimused väljamakse teostamiseks olid täidetud ning kostjal ei olnud õigust keelduda garantiikirjast tuleneva kohustuse täitmisest, tuleb hageja poolt kostja vastu esitatud põhivõla nõue summas 10 192,47 eurot rahuldada.

24. Kohtu hinnangul kuulub rahuldamisele ka hageja poolt esitatud viivisenõue. VÕS § 113 lg 1 järgi võib võlausaldaja rahalise kohustuse täitmisega viivitamise korral nõuda võlgnikult lisaks viivitusintressi (viivist), arvates kohustuse sissenõutavaks muutumisest kuni kohase täitmiseni. Vastavalt TsMS §-le 367 võib viivisenõude koos põhinõudega esitada hagi selliselt, et taotletakse viivise, mis ei ole hagi esitamise ajaks veel sissenõutavaks muutunud, väljamõistmist kohtult mitte kindla summana, vaid täielikult või osaliselt protsendina põhinõudest kuni põhinõude täitmiseni. Eelkõige võib viivist nõuda selliselt, et kohus mõistaks selle välja kindla summana kuni otsuse tegemiseni ja edasi protsendina põhinõudest.

25. Asja materjalidest nähtuvalt nõuab hageja kostjalt seadusjärgset viivist alates 09.11.2013 kindlas summas kohtuotsuseni. Hageja arvestuse kohaselt on viivis 13.11.2015 seisuga 1674,13 eurot. Viivise arvutuskäigule ei ole kostja vastuväiteid esitanud. Arvestades hageja poolt kostjale 09.10.2013 esitatud nõuet, tuli kostjal garantiikirja järgne summa tasuta hagejale hiljemalt 08.11.2013 (vt garantiikirja p 4). Seega muutus hageja nõue VÕS § 82 lg 7 mõttes sissenõutavaks 09.11.2013.

26. Alates 09.11.2013 tuleb kostjal tasuta põhivõlalt viivist seadusjärgses määras. VÕS § 113 lg 1 teise lause kohaselt loetakse viivise määra VÕS §-s 94 sätestatud intressimäär, millele lisandub 8% aastas. VÕS § 94 lg 1 järgseks intressimääraks on poolaasta kaupa Euroopa Keskpanga põhirefinantseerimisoperatsioonidele kohaldatav viimane intressimäär enne iga aasta 1. jaanuari ja 1. juulit (nn referentsintressimäär). Eesti Panga teatel oli referentsintressimäär 01.07.2013-31.12.2013 aastas 0,50%, 01.01.2014-30.06.2014 aastas 0,25%, 01.07.2014-31.12.2014 aastas 0,15%, 01.01.2015-30.06.2015 aastas 0,05%,

01.07.2015-31.12.2015 aastast 0,05% ja 01.01.2016 kuni käesoleva ajani aastast 0,05%. Seega oli kehtiv seadusjärgne viivisemäär aastast 2013 teisel poolaastal 8,50% (0,50 + 8), 2014 esimesel poolaastal 8,25% (0,25 + 8), 2014 teisel poolaastal 8,15% (0,15 + 8), 2015 esimesel ja teisel poolaastal 8,05% (0,05 + 8) ning 2016 esimesel poolaastal 8,05% (0,05 + 8).

Võttes aluseks, et kalendriaastas on 365 päeva ning lähtudes 10 192,47 euro suurusest põhivõlast, on hagejal õigus nõuda viivist järgmiselt: ajavahemiku 09.11.2013-31.12.2013 (s.o 53 päeva) eest 125,80 eurot ($10\,192,47 * 0,0850 / 365 * 53$), ajavahemiku 01.01.2014-30.06.2014 (s.o 181 päeva) eest 416,98 eurot ($10\,192,47 * 0,0825 / 365 * 181$), ajavahemiku 01.07.2014-31.12.2014 (s.o 184 päeva) eest 418,76 eurot ($10\,192,47 * 0,0815 / 365 * 184$) ja ajavahemiku 01.01.2015-19.01.2016 (s.o 384 päeva) eest 863,20 eurot ($10\,192,47 * 0,0805 / 365 * 384$). Kokku on viivis seadusjärgses määras 19.01.2016 seisuga seega 1824,75 eurot. Nimetatud summa mõistab kohus kostjalt hageja kasuks välja. Samuti rahuldab kohus TsMS §-st 367 lähtudes hageja nõude viivise väljamõistmiseks protsendina põhinõudest VÕS § 113 lg 1 teises lauses sätestatud määras alates 20.01.2016 kuni põhinõude täitmiseni.

27. Kokkuvõtvalt rahuldab kohus hagi ning mõistab kostjalt hageja kasuks välja põhivõla (põhinõue) 10 192,47 eurot ja seisuga 19.01.2016 sissenõutavaks muutunud viivise 1824,75 eurot ning edasi viivise protsendina põhinõudelt (10 192,47 eurot) VÕS § 113 lg 1 teises lauses sätestatud määras alates 20.01.2016 kuni põhinõude täitmiseni.

MENETLUSKULUDE JAOTUS

28. TsMS § 173 lg 1 kohaselt esitab asja menetlenud kohus menetluskulude jaotuse menetlusosaliste vahel kohtuotsuses või menetlust lõpetavas määruses. Vastavalt TsMS § 173 lg-s 4 sätestatule näeb kohus menetluskulude jaotuses ette, millised menetluskulud keegi menetlusosalistest peab kandma, välja arvatud kulude rahalise suuruse. Vajaduse korral määrab kohus kindlaks menetluskulude proportsionaalse jaotuse menetlusosaliste vahel. TsMS § 162 lg 1 alusel kannab hagimenetluse kulud pool, kelle kahjuks otsus tehti. Kuivõrd kohus hagi rahuldab, tuleb menetluskulud asjas jätta kostja kanda.

29. Järgnevalt hindab kohus, millised hageja menetluskulud tuleb kostjalt välja mõista. Tulenevalt TsMS § 174 lg-st 1 määrab menetluskulude rahalise suuruse menetluskulude jaotuse alusel vajalikus ja põhjendatud ulatuses kindlaks asja menetlev kohus samas tsiviilasjas, millega seoses kulud tekkisid. Kohus määrab menetluskulude rahalise suuruse kindlaks ka siis, kui menetlusosalised ei esita menetluskulude kindlaksmääramise taotlust, võttes aluseks menetluskulude nimekirja või tsiviilasja materjalid. Sama paragrahvi 2. lõike järgi määrab maakohus menetluskulude rahalise suuruse kindlaks kohtuotsuses või menetlust lõpetavas määruses, kui menetluskulude kindlaksmääramine ei takista kohtuotsuse või menetlust lõpetava määruse tegemist.

30. Käesoleval juhul on hageja menetluskuludeks tasutud riigilõiv 600 eurot ja õigusabikulud 3901,74 eurot. Hageja menetluskulude nimekirjast nähtuvalt on hageja esindajaga kokku leppinud õigusteenuse ostmises tulemustasuna kogu menetluse vältel (sh võimalikud kaebemenetlused). Tasu suuruseks on 27,4% hagejale välja mõistetavast summast (nii põhi- kui kõrvalnõue), millele lisandub käibemaks. Hageja nõutav summa on 13.11.2015 seisuga 10 192,47 eurot (põhinõue) + 1674,13 eurot (viivis) = 11 866,60 eurot. Hageja nõude suurusest 27,4% võrdub 3251,45 eurot, millele lisandub käibemaks 650,29 eurot. Advokaadibüroo LEX 1 OÜ on väljastanud hagejale arve nr 1511093 summas 3901,74 eurot (II kd, tl 62). Kohtule on esitatud ka hagejale seoses käesoleva tsiviilasja menetlusega osutatud õigusabi aruanne (II kd, tl 63). Aruande kohaselt kulus hageja esindajal maakohu

menetluses õigusteenuse osutamiseks 24,7 tundi. Hageja kinnitab, et kõik viidatud kulud on kantud vaid seoses käesoleva tsiviilasja menetlusega. Samuti kinnitab hageja, et ta ei ole käibemaksukohustuslane ega saa käibemaksu kantud kuludelt tagasi arvestada.

31. Kostjal käesolevas asjas menetluskulud puuduvad. Kostja vastuväidete järgi on hageja esitatud menetluskulud (õigusabikulud) liialdatud ning nende väljamõistmine hageja viidatud summas oleks kostja suhtes äärmiselt ebaõiglane. Kostja peab hageja lepingulise esindaja põhjendatud ja vajalikuks ajakulude kohtumenetluse jooksul maksimaalselt 13,8-14,8 tundi ja tunnitasuks maksimaalselt 120 eurot (koos käibemaksuga).

32. Vastavalt TsMS § 138 lg-le 1 on menetluskulud menetlusosaliste kohtukulud ja kohtuvälised kulud. Sama paragrahvi teise lõike järgi on kohtukuludeks mh riigilõiv ning TsMS § 144 p-st 1 tulenevalt on kohtuvälised kulud menetlusosaliste esindajate ja nõustajate kulud. TsMS § 146 lg 1 p 3 alusel kannab menetluskulud isik, kelle kanda jäävad menetluskulud kohtulahendi alusel. Kui menetlusosaline peab menetluskulude jaotust kindlaksmäärava kohtulahendi kohaselt kandma teist menetlusosalist esindanud lepingulise esindaja kulud, mõistab kohus juhindudes TsMS § 175 lg-st 1 kulud välja põhjendatud ja vajalikus ulatuses. Lepinguline esindaja on menetlusosalist menetluses esindav advokaat või muu esindaja TsMS §-s 218 sätestatu kohaselt. Toimiku materjalidest nähtub, et hagejal on käesolevas tsiviilasjas olnud lepinguline esindaja, seega on antud asjas hageja poolt kantavad õigusabikulud menetluskulud.

33. TsMS § 174 lg 8 alusel määrab kohus menetluskulude rahalise suuruse kindlaks hagita menetluse sätete kohaselt arvestades TsMS 18. peatüki 5. jaos sätestatud erisusi. Hagita menetluses lahendatavas asjas rakendab kohus TsMS § 477 lg 7 kohaselt uurimispõhimõtet, st kontrollib avalduse vastavust seadusele ja avalduse tõendatust ka juhul, kui sellele ei ole esitatud vastuväiteid. Seejuures ei ole kohus TsMS § 477 lg 5 järgi seotud menetlusosaliste esitatud asjaoludega ega nende hinnanguga asjaoludele.

34. Hageja on tasunud riigilõivu hagi esitamisel 600 eurot. Kohus on seisukohal, et tasunud riigilõivu näol on tegemist põhjendatud ja vajaliku kulutusega, mis tuleb hagejale kostja poolt hüvitada.

35. Järgnevalt kontrollib kohus hageja lepingulise esindaja kulude põhjendatust ja vajalikkust. Kohtule esitatud menetluskulude nimekirjast nähtub, et tsiviilasja menetluse käigus on hagejale osutatud õigustoiminguid kokku 24,7 tunni ulatuses. Vastavalt menetluskulude nimekirjale moodustavad seega hageja kulud õigusabile kokku 3901,74 eurot (koos käibemaksuga).

36. Riigikohtu halduskolleegiumi praktika kohaselt, millele saab ka maakohus tugineda, on menetluskulude väljamõistmisel ja vajalike ning põhjendatud menetluskulude suuruse hindamisel oluliseks peetud järgmisi kriteeriume: avalduse koostamiseks läbitöötamist vajavate materjalide mahukus; avalduse koostamise keerukus ja aeganõudvus; kohtumenetluse ajaline kestus; tõendamisesemesse kuuluvate asjaolude erakordselt suur maht; istungite arv; kui palju korratakse varasemaid seisukohti; jõupingutused tõendamisel; kirjalik või suuline menetlus; vaidluse olemus (vt nt Riigikohtu määrus haldusasjas nr 3-3-1-26-13, p 14, otsus haldusasjas nr 3-3-1-53-11, p 31; otsus haldusasjas nr 3-3-1-20-11, p 18; otsus haldusasjas nr 3-3-1-17-11, p 18; otsus haldusasjas nr 3-3-1-36-10, p 34). Samuti on Riigikohtu tsiviilkolleegium asjas nr 3-2-1-143-11 (p 14) rõhutanud, et menetlusosalise

lepingulise esindaja kulude põhjendatuse ja vajalikkuse hindamisel TsMS § 175 lg 1 alusel tuleb arvestada mh ka kohtuvaidluse asjaoludega, eelkõige asja keerukuse ja mahukusega.

37. Kohtu hinnangul on antud juhul tegemist keskmisest keerulisema menetlusega, arvestades mh hageja nõudele kostja poolt esitatud vastuväiteid ja korduvaid taotlusi. Seejuures tuleb arvesse võtta ka asjaolusid, et käesolevat tsiviilasja menetleti kirjalikus menetluses, kohtuasja materjalide maht ei ole suur ning menetlus on ajaliselt kestnud veidi üle aasta.

38. Kohus on seisukohal, et esindaja toimingud olid hageja esindamiseks vajalikud ja toimingute ajakulu vastab tsiviilasja sisule ja mahule ning on põhjendatud 24,7 tunni ulatuses. Menetlusedokumentide koostamine ja kohtule esitamine on tõendatud toimikus asuvate dokumentidega. Menetlusedokumentide koostamisele, samuti kostja poolt kohtule esitatud menetlusedokumentide suhtes õigusliku positsiooni võtmiseks, pidi eelnema kõigi vajalike asjaolude läbitöötamine, analüüsimine ja seisukohtade kujundamine ning lõpuks nende vormistamine vastavaks kirjalikuks dokumendiks. Menetlusedokumentide koostamine ei ole tehniline töö, sellega kaasneb üldjuhul intensiivne mõtletegevus ja õigusaktide uurimisele suunatud tegevus, milleks aga kulub aega. Oluline on selle juures menetlusedokumendi koostamise fakt ja vajalikkus. Esindaja kulude põhjendatuse ja vajalikkuse hindamisel tuleb eelkõige arvestada, kui palju pidi esindaja sisuliselt töötama selleks, et esindatava huvid saaksid vajalikus ulatuses kaitstud.

39. Seoses kostja vastuväidetega hageja menetluskuludele (õigusabikuludele) märgib kohus järgmist. Hageja esindaja poolt menetlusedokumentide koostamisele kulunud aega hinnates tuleb arvestada ka sellega, kui teadlik oli esindaja kohtueelselt vaidluse olulistest üksikasjadest ning kui erinevad on kohtumenetluses esitatud dokumendid oma sisult. Toimikumaterjalidest ei nähtu, et enne hageja poolt kostja vastu vaidlusega kohtusse pöördumist oleks hagejat esindanud vandeadvokaat Risto Käbi. Seega ei ole alust arvata, et hagiavalduse koostamise ajaks oleksid olnud vaidluse asjaolud ja peamised tõendid esindajale teada või olulisemad seisukohad juba välja kujunenud. Hageja ei ole nõudnud (nagu kostja väidab) seadusliku esindaja kohtumenetluse eelsete kulude hüvitamist käesolevas kohtumenetluses. Samuti ei nähtu hageja menetluskulude nimekirjast ajakulu selle kohta, et hageja lepinguline esindaja oleks küsinud kliendilt (hagejalt) abi ja nõu, vaid toimunud on nõupidamine kliendiga ja menetlusedokumentide kliendile ülevaatamiseks/tutvumiseks/kooskõlastamiseks saatmine.

40. Lisaks esindamisele kulunud aja põhjendatuse ja vajalikkuse hindamisele tuleb TsMS § 175 lg 1 järgi hinnata ka ühe tööühiku hinna (s.o tunnitasu) põhjendatust ja vajalikkust. Üksnes sellisel juhul saab hinnata, kas lepingulise esindaja kulud on põhjendatud ja vajalikud. Üldjuhul ei saa pidada põhjendatuks ja vajalikuks menetlusosalise lepingulise esindaja tunnitasu, mis ületab oluliselt keskmist sarnase õigusteenuse eest makstavat tasu (vt nt Riigikohtu 13.11.2013 määrus tsiviilasjas nr 3-2-1-115-13, p 25). Riigikohtu tsiviilkolleegium on senises praktikas pidanud mõistlikuks tunnitasu 120 eurot käibemaksuga või -maksuta (vt nt Riigikohtu 01.10.2013 määrus tsiviilasjas nr 3-2-1-92-13; 02.10.2013 määrus tsiviilasjas nr 3-2-1-93-13; 13.11.2013 määrus tsiviilasjas nr 3-2-1-115-13; 09.12.2013 määrus tsiviilasjas nr 3-2-1-145-13). 14.10.2013 tsiviilasjas nr 3-2-1-98-13 tehtud määruses luges Riigikohus tavapäraseks tunnitasu 147,49 eurot (käibemaksuga) ning 11.02.2015 tsiviilasjas nr 3-2-1-115-14 tehtud määruses mõistlikuks ja põhjendatuks tunnitasu 153 eurot ilma käibemaksuta.

Hageja esindaja tunnitasu suuruseks on koos käibemaksuga 157,97 eurot (s.o 3901,74 / 24,7). Arvestades eeltoodut (sh asja keerukust) ja asjaolu, et hageja esindajaks on vandeadvokaat, peab kohus sellist õigusabiteenuse tunnihinda mõistlikuks ja põhjendatuks.

41. Lähtudes eelnevast on hageja esindaja põhjendatud õigusabikulude rahaliseks suuruseks 3901,74 eurot (koos käibemaksuga). Hageja on TsMS § 174 lg 10 kohaselt kinnitanud, et ta ei ole käibemaksukohustuslane. Seetõttu on kohtu hinnangul põhjendatud hageja õigusabikulude kustjalt väljamõistmine koos käibemaksuga.

42. Kokkuvõttes mõistab kohus kustjalt hageja kasuks menetluskuludena välja 4501,74 eurot.

43. TsMS § 178 lg-st 1 lähtudes saab menetluskulude jaotust vaidlustada üksnes selle kohtulahendi peale edasi kaevates, millega menetluskulude jaotus kindlaks määrati. Hüvitatavate menetluskulude suurust saab vaidlustada selle kohtulahendi peale edasi kaevates, millega menetluskulude rahaline suurus kindlaks määrati.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristiina Kruusel
kohtunik